

U C H W A Ł A
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 16 października 2008 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji
zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie upoważnia senatora Mieczysława Augustyna do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Art. 1.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10b:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Koszty utworzenia, działalności i wynikające ze zwiększenia liczby uczestników warsztatu są współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanego dalej "Funduszem" oraz ze środków samorządu powiatowego, lub innych źródeł, z zastrzeżeniem ust. 2a, 2b, 3 i 4 oraz art. 68c ust. 1.",

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

"2a. Koszty działalności warsztatu są finansowane ze środków samorządu powiatowego w wysokości co najmniej 10% tych kosztów.

2b. Procentowy udział w kosztach, o których mowa w ust. 2a, może być zmniejszony, pod warunkiem znalezienia innych źródeł finansowania, przeznaczanych w szczególności na rozwój działalności warsztatu.";

2) w art. 29:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

"Gmina, powiat oraz fundacja, stowarzyszenie lub inna organizacja społeczna, której statutowym zadaniem jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, zwane dalej "organizatorem", może utworzyć wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostkę i uzyskać dla tej jednostki status zakładu aktywności zawodowej, jeżeli:",

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Koszty:

1) utworzenia zakładów aktywności zawodowej są współfinansowane ze środków Funduszu, z zastrzeżeniem art. 68c ust. 2 pkt 2, organizatora i innych źródeł;

zakłady te nie mogą prowadzić działalności polegającej na wytwarzaniu wyrobów przemysłu paliwowego, tytoniowego, spirytusowego, winiarskiego, piwowarskiego, a także pozostałych wyrobów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,5% oraz wyrobów z metali szlachetnych albo z udziałem tych metali lub handlu tymi wyrobami;

2) działania zakładów aktywności zawodowej są współfinansowane ze środków Funduszu, z zastrzeżeniem art. 68c ust. 2 pkt 1, oraz ze środków samorządu województwa w wysokości co najmniej 10%, z tym że procentowy udział samorządu województwa w kosztach może być zmniejszany, pod warunkiem znalezienia innych źródeł finansowania działania zakładu aktywności zawodowej.",

c) po ust. 3a dodaje się ust. 3b – 3d w brzmieniu:

"3b. W razie likwidacji lub utraty statusu zakładu aktywności zawodowej, niewykorzystane według stanu na dzień likwidacji lub utraty statusu zakładu aktywności zawodowej środki zakładowego funduszu aktywności podlegają niezwłocznie wpłacie do Funduszu, z zastrzeżeniem ust. 3c.

3c. Wpłacie do Funduszu podlega także kwota odpowiadająca kwocie wydatkowanej ze środków zakładowego funduszu aktywności na nabycie, wytworzenie lub ulepszenie środków trwałych w związku z modernizacją zakładu, utworzeniem lub przystosowaniem stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych - w części, która nie została pokryta odpisami amortyzacyjnymi, ustalonymi przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych wynikających z Wykazu rocznych stawek amortyzacyjnych na dzień zaistnienia okoliczności, o których mowa w ust. 3b.

3d. Przepisu ust. 3b i 3c nie stosuje się w przypadku, gdy likwidacja zakładu następuje w związku z przejściem zakładu przez inny zakład aktywności zawodowej lub w wyniku połączenia z zakładem aktywności zawodowej, a niewykorzystane środki funduszu podlegają przekazaniu w terminie do 3 miesięcy na zakładowy fundusz aktywności zakładu przejmującego zakład likwidowany.";

3) w art. 68c:

a) w ust. 1 w pkt 1:

- lit. b otrzymuje brzmienie:

"b) w 2008 r. i w latach następnych – 90% tych kosztów.",

- uchyla się lit. c,

b) w ust. 2:

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) działania zakładu aktywności zawodowej wynosi:

- a) w 2007 r. - 95% tych kosztów,
 - b) w 2008 r. i w latach następnych - 90% tych kosztów;"
- w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
"utworzenia zakładu aktywności zawodowej wynosi:".

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 r.

UZASADNIENIE

Propozycja nowelizacji ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j.t. Dz. U. 2008 Nr 14, poz. 92) wynika z potrzeby doprecyzowania niektórych rozwiązań w systemie finansowania działalności warsztatów terapii zajęciowej (dalej wtz) oraz zakładów aktywności zawodowej (dalej zaz), które budzą wątpliwości zarówno jednostek samorządów terytorialnych jako realizatorów powyższego zadania jak i przedstawicieli środowisk działających na rzecz osób niepełnosprawnych, w szczególności w zakresie:

- 1) doprecyzowania systemu finansowania warsztatów terapii zajęciowej,
- 2) utrzymania maksymalnego finansowania kosztów funkcjonowania w wysokości 90 % przez PFRON (art. 68c ustawy),
- 3) zmian w systemie finansowania zakładów aktywności zawodowej.

Ad. 1. W obecnym stanie prawnym kwestię finansowania kosztów działalności warsztatu terapii zajęciowej reguluje art. 10b ustawy, zgodnie z którym koszty utworzenia, działalności i wynikające ze zwiększenia liczby uczestników warsztatu są współfinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), ze środków samorządu terytorialnego lub z innych źródeł.

Współfinansowanie działalności warsztatów odbywa się ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w wysokości określonej przepisem art. 68c ust. 1 pkt 1 ustawy oraz ze środków samorządu powiatowego, do zadań którego, zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 8 ustawy, należy dofinansowanie kosztów tworzenia i działania wtz. Obowiązek dofinansowania warsztatu przez powiat nie ma jednak charakteru wyłącznego, ponieważ może zostać ograniczony lub zastąpiony dofinansowaniem pochodzącym z innych źródeł, np. ze środków jednostki prowadzącej warsztat lub środków gminy albo województwa jako jednostek samorządu terytorialnego. Ograniczenie lub wyłączenie obowiązku powiatu zależy jednak od decyzji podmiotu zamierzającego podjąć się tego współfinansowania (w ustawie o rehabilitacji jednostka prowadząca warsztat i zamierzająca podjąć się tego współfinansowania mieścić się będzie w kategorii *innego źródła*), która ma charakter suwerenny.

Nieznalezienie *innego źródła* współfinansowania, przy bierności pozostałych jednostek samorządu terytorialnego nie zwalnia powiatu z nałożonego przepisami ustawy o rehabilitacji obowiązku finansowego.

Interpretacja powyższych przepisów stwarza jednak liczne problemy, szczególnie po stronie jednostek samorządu terytorialnego, jak również przedstawicieli środowisk działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych odnośnie zakresu obowiązku finansowania kosztów działalności wtz przez powiat, proponuje się wprowadzenie następujących zmian, polegających na usystematyzowaniu zakresu obowiązków związanych z finansowaniem wtz przez samorząd powiatowy przy jednoczesnej możliwości pozyskiwania środków na ten cel z innych źródeł:

- a) wprowadzenie przepisu zobowiązującego wprost samorząd powiatowy do finansowania kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Celem nowelizacji jest określenie zakresu obowiązku finansowania działalności warsztatu przez powiat, stąd propozycja (art. 10b ust. 2a) dodania przepisu, który wprost zobliguje samorząd powiatowy do finansowania co najmniej 10 % kosztów działalności wtz. Zmiana ta uwzględnia możliwości samorządu powiatowego zabezpieczenia środków w budżecie powiatu na ten cel w proponowanej wysokości.

Wprowadzenie powyższej zmiany powoduje konieczność zmiany art. 68c ustawy dotyczącego procentowego udziału w finansowaniu działalności wtz przez PFRON.

- b) utrzymanie możliwości finansowania kosztów działalności wtz również z innych źródeł.

Zobowiązanie samorządu powiatowego do pokrycia 10% kosztów działalności warsztatu nie może pozbawić podmiotów prowadzących warsztaty możliwości pozyskiwania innych dodatkowych środków, w tym w szczególności na rozwój wtz.

Proponowana nowelizacja ustawy ma na celu zmianę systemu finansowania kosztów działalności warsztatu poprzez wprowadzenie zasady (art. 10b ust. 2b), która umożliwi zmniejszenie procentowo określonej wysokości środków przekazywanych na działalność wtz przez powiat w sytuacji znalezienia innych źródeł finansowania.

Taka nowelizacja gwarantuje stabilność funkcjonowania wtz i realizację jego podstawowych celów terapeutycznych. Wprowadzenie przedmiotowej regulacji do ustawy ma na celu zachowanie możliwości dofinansowania funkcjonowania wtz z innych źródeł, z wyraźnym określeniem, że środki te będą przeznaczane w szczególności na ich rozwój - wzbogacenie i poszerzenie działalności merytorycznej warsztatu (np. zajęć terapeutycznych, warsztatów prozawodowych, itp.). Celem takiej regulacji jest podniesienie poziomu usług świadczonych uczestnikom warsztatów terapii zajęciowej i procentowego udziału środków przeznaczanych na działalność merytoryczną (terapię) w ogólnych kosztach funkcjonowania wtz, albowiem udział ten zmniejsza się z roku na rok. Jest to niezmiernie ważne, bowiem z przeprowadzonych analiz wynika, że dynamiczny rozwój liczby wtz oraz liczby uczestników

nie pociąga za sobą wymiernych skutków w postaci przechodzenia uczestników wtz na rynek pracy.

Ad. 2. W chwili obecnej Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest zobowiązany do finansowania kosztów funkcjonowania wtz maksymalnie do 90% tych kosztów oraz zobowiązany do finansowania przedmiotowych kosztów w wysokości 85% w roku 2009 i latach następnych.

Projekt zakłada utrzymanie współfinansowania działalności warsztatów terapii zajęciowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych maksymalnie do 90% ogółu kosztów funkcjonowania wtz. Jest to poziom finansowania z roku 2008.

Druga zmiana dotyczy uchylecia w art. 68c w ust. 1 pkt 1 lit. c tj. przepisu stanowiącego, iż w 2009 r. i w latach następnych maksymalne dofinansowanie kosztów działalności wtz ze środków PFRON będzie wynosiło 85 % tych kosztów.

Wprowadzenie powyższych zmian oraz zmiany art. 10b, (który nakłada wprost obowiązek finansowania działalności wtz przez samorząd powiatowy) spowoduje utrzymanie stałego współfinansowania warsztatów terapii zajęciowej ze środków PFRON i ze środków własnych samorządów powiatowych w proporcji odpowiednio do 90% i co najmniej 10% ogółu kosztów funkcjonowania wtz w 2009 r. i w latach następnych.

Jak wynika z danych PFRON za rok 2007 współfinansowanie ze środków PFRON wszystkich warsztatów w Polsce wyniosło w 2007 r. 94,66 % ogółu kosztów. Samorządy powiatowe przekazały 4,55%, z innych źródeł sfinansowano 0,79% kosztów działania warsztatu. Oznacza to, że samorządy powiatowe zrealizowały w 2007 r. nałożone ustawowo zadania dotyczące współfinansowania wtz. Pozostawienie finansowania na poziomie roku 2008 wydaje się racjonalnym rozwiązaniem ze względu na sygnalizowane przez samorządy coraz większe trudności w zakresie pokrywania rosnących kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej. Jednocześnie 10% zaangażowanie samorządów w koszty działalności wtz jest wystarczająco motywujące samorządy do zainteresowania i współodpowiedzialności za terapię realizowaną w warsztatach.

Propozycja zmiany art. 68 c jest wynikiem sygnalizowania, w licznych protestach organizacji działających na rzecz środowisk osób niepełnosprawnych problemów we współpracy z samorządem w kwestii interpretacji przepisów dotyczących obowiązku współfinansowania wtz przez powiat i prób przerzucania tego obowiązku na „inne podmioty” w szczególności na jednostki prowadzące wtz oraz trudności zgłaszanych przez organy jednostek samorządów terytorialnych, które sygnalizują problem z zarezerwowaniem w swoich budżetach przedmiotowych środków w wysokości wyższej niż dotychczas.

Ad. 3. Analogiczne zasady dotyczące zmian w systemie finansowania wtz zastosowano do określenia zasad finansowania kosztów działania zakładów aktywności zawodowej. Jednocześnie utrzymano dotychczasowe zapisy finansowania kosztów utworzenia zakładów aktywności zawodowej.

Ponadto w art. 29 ustawy dodano ustępy 3b-3d, celem których jest wypełnienie luki prawnej dotyczącej nieuregulowanej sytuacji zakładów aktywności zawodowej w przypadku likwidacji lub utraty statusu zakładu aktywności zawodowej. Organizator zakładu aktywności zawodowej jest zobowiązany do utworzenia wyodrębnionego konta, na które przekazywane są środki pochodzące ze zwolnienia z podatków np. od nieruchomości, rolnego, leśnego oraz wpływy z dochodu związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej. Przedmiotowe środki tworzą zakładowy fundusz aktywności. W sytuacji likwidacji lub utraty statusu zakładu aktywności zawodowej środki zgromadzone na koncie zakładowego funduszu aktywności powinny zostać niezwłocznie przekazane (z wyjątkiem sytuacji określonej w ust 3d) – analogicznie do środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych – Państwowemu Funduszowi Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W obecnej sytuacji prawnej przedmiotowe środki zostałyby w dyspozycji organizatora zakładu aktywności zawodowej.

W obecnym stanie prawnym zagadnienie wysokości środków przekazywanych przez PFRON na działalność warsztatu terapii zajęciowej regulowane jest przepisami wykonawczymi do ustawy. W celu poprawy sytuacji finansowej konieczna jest zmiana obecnego przepisu w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym dotyczącego wysokości kwoty stanowiącej podstawę wyliczenia kwoty na działalność wtz (kwoty środków na dofinansowanie rocznego pobytu jednego uczestnika w wtz) oraz zwiększenia wysokości kwoty przypadającej na jedną osobę niepełnosprawną zatrudnioną w zaz.

Potrzeba wprowadzenia tych zmian wynika z faktu, iż dotychczasowe wyliczone kwoty wg kosztów z 2002 r. wynoszą: 13 414,00 zł (rocznego pobytu jednego uczestnika wtz) oraz 16 772,00 zł (roczna kwota przypadającej na jedną osobę niepełnosprawną zatrudnioną w zaz.) i od 2003 r. nie uległy one zmianie. Jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, iż w 2007 r. nastąpił wzrost cen towarów i usług o 10,3 % w porównaniu z rokiem 2002, to mając na uwadze dalszy rozwój wtz i zaz, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do usprawnienia finansowania tych jednostek, przez zwiększenie kwoty środków na dofinansowanie rocznego pobytu jednego

uczestnika w wtz oraz wysokości kwoty przypadającej na jedną osobę niepełnosprawną zatrudnioną w zaz.

Projekt ustawy nowelizującej ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie powoduje skutków finansowych w roku 2009 w zakresie planu finansowego Funduszu w pozycji przelewy redystrybucyjne i umożliwia Funduszowi finansowanie warsztatów i zakładów w kolejnych latach według stabilnych zasad.

Przedłożony projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Mikołaj Dowgiałewicz

Min K(1) 5004-08 DP/65

Warszawa, dnia 2 października 2008 r.

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku z przedłożonym projektem ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (druk nr 2196) (pismo BPS/KU-034/78-2/08) pragnę poinformować, iż nie zgłaszam uwag.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pani Colanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej